

System ROP vs system kaucyjny

LAW&BEYOND

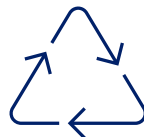

1 Relacja systemu kaucyjnego i ROP

Obowiązki Państw Członkowskich wynikające z Dyrektywy SUP –system kaucyjny

ROP to zestaw środków podjętych przez państwa członkowskie w celu zapewnienia, aby producenci produktów ponosili odpowiedzialność finansową lub **odpowiedzialność finansową i organizacyjną** na etapie cyklu życia produktu, gdy staje się on odpadem (m.in. koszty selektywnej zbiórki odpadów, ich transportu i przetwarzania, koszty niezbędne do realizacji innych celów i zadań, po uwzględnieniu dochodów z ponownego użycia, ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z ich produktów i z nieodebranych kaucji).

„**System kaucyjny**” to tylko element ROP. Ma służyć osiągnięciu poziomów selektywnej **zbiórki** wybranych odpadów. W Polsce wprowadzono zatem element z systemu, przy braku wprowadzenia całego systemu. Wybrano jedno z rozwiązań opartych na **kaucji**. Przy czym Dyrektywa SUP ani planowany PPWR nie ogranicza się tylko do takiego rozwiązania. Stosowane ograniczenia mają być proporcjonalne i niedyskryminacyjne

Do krajów, które osiągają około 90% poziom zwrotów opakowań bez implementowanego systemu kaucyjnego należą Belgia, Czechy i Hiszpania. Zatem **system kaucyjny jest ważnym narzędziem, ale nie jedynym**, zwłaszcza tam, gdzie segregacja opakowań (np. w Polsce opakowań szklanych) jest na wysokim poziomie

Ramy ustawodawstwa UE – terminy na wdrożenie

ROP (po zmianie Dyrektywy 2008/98/WE) powinien być wdrożony do polskiego systemu prawnego do **5 stycznia 2023 r.**

Dyrektywa SUP („ROP, poziom selektywnej zbiórki”) - do dnia **31 grudnia 2024 r.** ale same przepisy powinny być już od 3 lipca 2021 r.

Procedowane obecnie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/1020 i dyrektywę (UE) 2019/904 oraz uchylające dyrektywę 94/62/WE („**Rozporządzenie PPWR**”) **przesuwa termin na wdrożenie systemu kaucyjnego** (tam gdzie jest to wymagane z uwagi na brak osiągnięcia poziomów selektywnej zbiórki) **na 1 stycznia 2029 r.**

W art. 9 Dyrektywy SUP jest zawarty obowiązek zapewnienia **selektywnego zbierania odpadów** opakowaniowych powstałych z butelek jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do trzech litrów wraz z ich zakrętkami i wieczkami na poziomie 77% w 2025 r. oraz 90% w 2029 r. Ale system kaucyjny to jeden ze sposobów uzyskania tych poziomów. Państwa członkowskie mogą też m.in. **ustanowić cele w zakresie selektywnej zbiórki w ramach ROP.**

System kaucyjny wg PPWR dotyczy tylko:

- butelek jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do trzech litrów oraz
- pojemników metalowych jednorazowego użytku na napoje o pojemności do trzech litrów.

Ramy ustawodawstwa UE – terminy na wdrożenie

Obowiązująca Dyrektywa SUP oraz wdrażająca ją w Polsce ustawa określają poziomy selektywnej zbiórki od 2025 r. :

- 2025 r. – 77%
- 2026 r. – 81 %
- 2027 r. – 84 %
- 2028 r. – 88%
- 2029 r. i n. – 90 %

Zgodnie z przyjętym w dniu 18 grudnia 2023 r. przez Radę UE „*general approach*” dla PPWR system kaucyjny **może nie być wprowadzony**, o ile **do końca 2026 r.** dane państwo członkowskie osiągnie **poziom selektywnej zbiórki** odpadów opakowaniowych **nie mniejszy niż 78%**.

Zatem nawet przy nowym podejściu system kaucyjny nie jest obligatoryjny.

PPWR na razie jest w procesie legislacyjnym nie jest aktem wiążącym.

2 Organizacja polskiego systemu kaucyjnego

System kaucyjny w Polsce

Istota systemu kaucyjnego z uzasadnienia

Wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje oraz wprowadzający bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje, którzy będą tworzyć system kaucyjny, będą obowiązani do sfinansowania co najmniej:

- 1) **selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych** w celu osiągnięcia wymaganych poziomów selektywnego zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych;
- 2) odbierania opakowań i odpadów opakowaniowych z jednostek handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających opakowania i odpady opakowaniowe objęte systemem kaucyjnym;
- 3) transportu opakowań do wprowadzającego produkty w opakowaniach na napoje lub wprowadzającego bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje oraz odpadów opakowaniowych do zakładu przetwarzania;
- 4) prowadzenia ewidencji i sporządzania sprawozdań;

- 6) rozliczania kaucji z jednostkami handlu detalicznego i hurtowego oraz innymi punktami zbierającymi opakowania i odpady opakowaniowe objęte systemem kaucyjnym, w szczególności finansowania wypłat kaucji dla użytkowników końcowych;
- 7) finansowania kosztów zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych przez przedsiębiorcę prowadzącego jednostkę handlu detalicznego i hurtowego oraz inny punkt zbierania opakowań i odpadów opakowaniowych objęte systemem kaucyjnym.

Wyżej wymienione działania zapewni podmiot, zwany dalej „**podmiotem reprezentującym**”, który będzie prowadził system kaucyjny.

Wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje oraz wprowadzający bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje uczestniczący w systemie kaucyjnym będą jednak refundować koszty powstałe w związku z tymi działaniami, zgodnie z zasadą rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

Konsekwencje systemu kaucyjnego

Istota problemu

- **Dla wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje** (opakowania do 3 l) wprowadzenie obowiązku zapewnienia 77% poziomu zbiórki w 2025 r., oraz 90% w roku 2029 w jednorazowych – nieosiągnięcie tego poziomu obwarowane jest karami (opłatą produktową) dla wprowadzających;
- Wprowadzenie **dla wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje** (jednorazowe opakowania do 3 l) obowiązku zapewnienia udziału recyklatu **w roku 2025 na poziomie 25%, w roku 2030 na poziomie 30%.**

Powyższe dwa zapisy, a w szczególności pierwszy, powodują u wprowadzających produkty w opakowaniach dużą presję na wprowadzenie systemu kaucyjnego, ponieważ w ich ocenie **system kaucyjny będzie jedynym narzędziem**, do spełnienia powyższych zobowiązań.

Do osiągniętych poziomów selektywnego zbierania **wlicza się jedynie opakowania i odpady opakowaniowe selektywnie zebrane w ramach systemu kaucyjnego.**

Wprowadzający produkty w opakowaniach, pomijają fakt, iż jednocześnie obowiązki recyklingu obowiązują także gminy, a z kolei gminy w ramach przetargów delegują ten obowiązek na podmioty z branży odpadowej.

W rezultacie **automatycznie powstaje tutaj spór o „władztwo” nad odpadami opakowaniowymi** (selektywna zbiórka) pomiędzy samorządami i podmiotami branży odpadowej z jednej strony, a wprowadzającymi napoje w butelkach plastikowych z drugiej strony.

Konsekwencje systemu kaucyjnego dla gmin

- Wprowadzenie systemu kaucyjnego może wywołać kryzys w zakresie osiągania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu dla gmin, wprowadzenie systemu kaucyjnego powinno zatem wiązać się ze zmianą wymagań stawianych obecnie gminom. **Gminy są zobowiązane do osiągania własnych poziomów recyklingu.**
- Brak jednoznacznego powiązania sprawozdawczości sklepów/podmiotów reprezentujących ze sprawozdawczością gmin – co spowoduje ryzyko braku możliwości osiągnięcia przez gminy rocznych poziomów odzysku i recyklingu
- Brak paragonów – brak realnego powiązania sprawozdawczości sklepów/podmiotów reprezentujących ze sprawozdawczością gmin – konsument kupuje napoje w jednej gminie, oddaje w drugiej
- Wyjęcie części strumienia PET, szkła poza system odbioru odpadów komunalnych
- Wzrost kosztów sortowania odpadów, transportu ze sklepów co spowoduje wzrost cen za zbieranie lub przetwarzania odpadów
- Koszty dla instalacji odpadowych te same a mniej surowca – w konsekwencji koszty pracy instalacji ulegną zwiększeniu
- Wdrożenie systemu kaucyjnego bez równoległego wdrożenia ROP spowoduje nie tylko utratę przez gminy dochodów z wysegregowanych np. butelek PET, ale spowoduje, że gminne systemy gospodarowania odpadami komunalnymi nie zostaną zasilone wpływami z opłaty uiszczanej przez producentów opakowań

Konsekwencje systemu kaucyjnego dla podmiotów branży odpadowej

- Wyjęcie najbardziej wartościowego surowca poza strumień trafiający do podmiotów z branży odpadowej
- „Ucieczka” płatników jeszcze niewprowadzonego systemu ROP (w każdym modelu) do systemu kaucyjnego. System kaucyjny staje się niejako ROP-em
- Brak motywacji finansowej do inwestycji w tak potrzebne sortownie plastików
- Spadek popytu na DPR
- Wzrost kosztów sortowania odpadów, oraz transportu (mniej surowca przy tych samych częstotliwościach) co spowoduje wzrost cen za zbieranie lub przetwarzania odpadów
- Koszty operacyjne dla instalacji odpadowych te same, a ilość surowca mniejsza – w konsekwencji koszty pracy instalacji ulegną zwiększeniu
- Niemożność zrealizowania poziomów recyklingu

Konkluzje

- W pierwszej kolejności powinien zostać wprowadzony system **ROP**
- Należy **odsunąć w czasie** wejście w życie systemu kaucyjnego (vacatio legis) i w pierwszej kolejności zająć się wdrożeniem systemu ROP
- Proponowane jest wprowadzenie rozwiązań bazujących na już istniejącej infrastrukturze, np. **digitalny system kaucyjny**
- Zgodnie z motywem (103a) do PPWR po poprawkach PE wskazano, że:
*(103a) Niniejsze rozporządzenie powinno uwzględniać różnorodność systemów kaucyjnych istniejących w Unii oraz gwarantować, że rozwój technologiczny tych systemów nie będzie utrudniony, jeżeli spełniają one warunki i kryteria zwiększenia poziomów zbierania i zapewnienia lepszej jakości recyklingu. Przykładowo **cyfrowy system zwrotu kaucji** oferuje konsumentom system kodów QR, a zwrot kaucji następuje po oddaniu opakowania w punkcie selektywnej zbiórki w domu lub poza nim.*

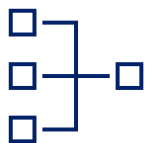

4 System kaucyjny digitalny

Rozwiązanie alternatywne

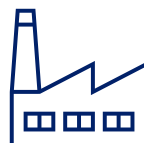
Propozycje rozwiązań Digital DRS na wzór rozwiązań w Belgii

Digital Deposit Return System

– cyfrowy system zwrotu kaucji dla opakowań PET, aluminiowych i metalowych puszek na napoje na rynku w Belgii w celu uzupełnienia niebieskiego worka z innymi urządzeniami do selektywnej zbiórki poza gospodarstwem domowym

Cele – dostęp i wygoda dla wszystkich konsumentów oraz realizacja zwrotu wpłaconego depozytu przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury

Producenci

– drukują unikalne dane na wszystkich butelkach PET oraz aluminiowych i metalowych puszkach

Punkty sprzedaży detalicznej

– aktywują unikalny kod przy sprzedaży

Konsumenci

– otrzymują zwrot kaucji po prawidłowym zwrocie opakowania po produkcji

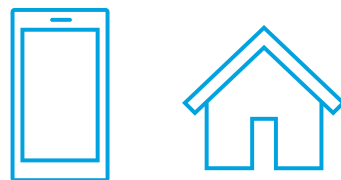

Propozycje rozwiązań Digital DRS na wzór rozwiązań w Belgii

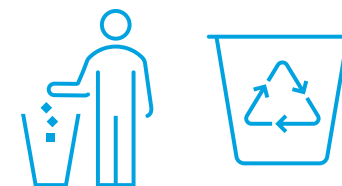
Proces z punktu widzenia konsumenta

- Skanowanie identyfikatora pojemnika
- Skanowanie produktu
- Usunięcie produktu i pobranie kaucji za pośrednictwem konta bankowego

Urządzenia do skanowania do użytku przez konsumenta

- Aplikacja mobilna w telefonie
- Ręczny skaner dla gospodarstwa domowego

Opcje utylizacji DRS

- W domu – niebieski worek
- Poza domem – publiczny niebieski kosz albo inteligentny kosz

Propozycje rozwiązań Digital DRS na wzór rozwiązań w Belgii

Podsumowanie porównania	
DRS	DDRS
Zalety systemu	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozytywny wpływ na zmniejszenie zaśmiecenia (w porównaniu do braku zachęty) ▪ Pozytywny wpływ na wskaźnik zwrotów i recyklingu (w porównaniu do braku zachęty) ▪ Ograniczona zmiana dla producentów (wymaga jedynie jednorazowej zmiany etykiety) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozytywny wpływ na zmniejszenie zaśmiecania (w porównaniu do braku zachęty) ▪ Pozytywny wpływ na wskaźnik zwrotów i recyklingu (w porównaniu do braku zachęty) ▪ Elastyczność w sposobie zbierania odpadów (w domu i w podróży) ▪ Opiera się na dotychczasowym sukcesie systemu niebieskich toreb ▪ Minimalna zmiana dla konsumentów w odniesieniu do usuwania odpadów ▪ Optymalny dostęp do punktów zbiórki w celu zebrania maksymalnej ilości zidentyfikowanych frakcji ▪ Wdrożenie unikalnego kodu zapewnia dane na temat identyfikowalności, konsumpcji i nawyków konsumenckich ▪ Stworzenie dodatkowych kanałów komunikacji z konsumentami w odniesieniu do śmieci (aplikacja) ▪ Możliwość dostosowania systemu w celu uzyskania dostępu do innych frakcji ▪ Minimalne ryzyko oszustwa (brak zwrotów gotówkowych, brak importu)

Propozycje rozwiązań Digital DRS na wzór rozwiązań w Belgii (wdrożenie zaplanowane na 2025)

Podsumowanie porównania	
DRS	DDRS
Wady systemu	
<ul style="list-style-type: none"> Koniec zbiórki niebieskich worków dla zidentyfikowanych frakcji Koniec zbiórki „od drzwi do drzwi” dla zidentyfikowanych frakcji Przeniesienie transportu odpadów z gmin do prywatnych operatorów Potencjalne obniżenie siły negocjacyjnej w celu zmniejszenia kosztów zbiórki i transportu Znacząca zmiana w zarządzaniu odpadami dla gospodarstw domowych i konsumentów prywatnych Znaczące koszty dla konsumentów związane ze zwrotem zidentyfikowanej frakcji Ograniczenia w dostępie i dostępności do wystarczającej liczby punktów odbioru, aby umożliwić konsumpcję w drodze i poza godzinami otwarcia punktów zbiórki z automatami zwrotnymi Konieczność wdrożenia systemu depozytowego dla sprzedawców detalicznych (maszyna do zwrotu odpadów, odpowiednia infrastruktura) Ryzyko oszustwa (import, wielokrotne zwroty za tę samą jednostkę, zwrot gotówki) 	<ul style="list-style-type: none"> Znacząca zmiana dla producentów w fazie konfiguracji (serializacja) Osoby z „niepełnosprawnością cyfrową” nie mają dostępu do zwrotu kosztów poza gospodarstwem domowym Wdrożenie wymaga wsparcia ze strony władz lokalnych Ryzyko oszustwa (powielanie kodów, włamanie do systemu) Istnieje ryzyko, że konsument nie odda frakcji do odpowiedniego punktu zbiórki

Dziękuję za uwagę

Anita Palukiewicz

+48 662 026 540

anita.palukiewicz@ssw.solutions

Warszawa

Rondo ONZ 1
12. piętro
00-124 Warszawa

+48 22 455 87 00
warszawa@ssw.solutions

ssw.solutions

Poznań

ul. Mielżyńskiego 14
Okraglak, 7. piętro
61-725 Poznań

+48 61 625 16 00
poznan@ssw.solutions

Kraków

Pałac Wołodkowiczów
ul. Lubicz 4
31-075 Kraków

+48 12 342 13 00
krakow@ssw.solutions